

UZASADNIENIE

W złożonym w dniu 30 lipca 2018 roku pozwie przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w Ł. S. C. (1) wystąpił z roszczeniem o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 40.000 zł „odszkodowania” oraz 40.000 zł „zadośćuczynienia”. W uzasadnieniu pozwu powód podał, że został „osadzony w celi z osobami palącymi tytoń w dniu 29.05.2018 r oraz nie utrzymującej norm metrażowych”.

(pozew k. 4)

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wystąpiła o oddalenie powództwa w całości.

(odpowiedź na pozew k. 41-47)

W piśmie procesowym datowanym na 4 lutego 2019 roku powód sprecyzował, że domaga się zapłaty przez pozwanego kwoty 80.000 zł z tytułu zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę polegającą na naruszeniu jego dóbr osobistych w postaci zdrowia i prawa do godnego odbywania kary pozbawienia wolności. Powód podniósł, że w okresie od 29 maja 2018 roku do 11 lipca 2018 roku, mimo jego żądań i deklaracji, że nie jest osobą używającą wyrobów tytoniowych, nie został umieszczony przez administrację ZK w Ł. w celi mieszkalnej przeznaczonej wyłącznie dla osadzonych niepalących papierosów.

(pismo procesowe powoda k. 94-96)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

S. C. (1) od 2016 roku odbywa karę pozbawienia wolności. W dniu 29 maja 2018 roku został przewieziony z ZK w G. do ZK w Ł. – w tej drugiej jednostce powód został umieszczony w celi mieszkalnej o numerze (...).

(okoliczność niesporna, wyjaśnienia powoda – protokół rozprawy z dnia 29 marca 2019 roku, 10-11 minuta, 15 minuta w związku z przesłuchaniem powoda – protokół tej samej rozprawy 55-56 minuta)

W ZK w Ł. powód przebywał:

- w celi numer 411 w okresie od 29 maja 2018 roku do 11 lipca 2018 roku a następnie od 11 lipca 2018 roku do 26 lipca 2018 roku,
- w celi numer 202 w dniu 11 lipca 2018 roku,
- w celi numer 313 od 26 lipca 2018 roku do 3 sierpnia 2018 roku,
- w celi numer 312 od 3 sierpnia 2018 roku do 14 sierpnia 2018 roku,
- w celu numer 106 od 14 sierpnia 2018 roku do 12 września 2018 roku.

(okoliczność niesporna, notatka służbowa k. 58)

Cela mieszkalna oznaczona numerem (...) ma powierzchnię – łącznie z wydzielonym pomieszczeniem sanitarnym – wynoszącą 15,10 metra kwadratowego. Została przeznaczona przez administrację ZK w Ł. na pobyt 5 osadzonych.

Powód był osadzony w tej celi od 29 maja 2018 roku do 26 lipca 2018 roku.

(notatka urzędowa z zestawieniem powierzchni cel mieszkalnych k. 58)

W żadnej z cel mieszkalnych na IV oddziale ZK w Ł. (obejmującym celę 411) nie występowała sytuacja, w której na jednego osadzonego w danej celi przypadaby powierzchnia mieszkalna mniejsza niż 3 metry kwadratowe.

(zeznania świadka A. J., protokół rozprawy z dnia 29 marca 2019 roku, 46-47 minuta)

Napis z informacją o powierzchni celi mieszkalnej nr (...) umieszczony na drzwiach wejściowych do tej celi uległ zatarciu. W 2018 roku w ZK w Ł. nie wydano żadnej decyzji o umieszczeniu osadzonych w warunkach, w których powierzchnia celi na 1 osadzonego byłaby mniejsza niż 1 metr kwadratowy.

(pismo dyrektora ZK w Ł. k. 146)

Powód był osadzony w celi mieszkalnej o numerze (...) wraz z 4 innymi skazanymi odbywającymi karę pozbawienia wolności. Było tam 5 łóżek. Poza powodem pozostali osadzeni w celi palili papierosy. Powód w rozmowach z innymi osadzonymi, poza Z. D., mówił, że przeszkadza mu dym papierosowy. Z kole w rozmowie z osadzonym S. C. (2) powód powiedział, że cela nr 411 mu odpowiada, gdyż jest w niej „spokojna atmosfera”.

(zeznania świadka T. Ż. (1) – protokół rozprawy z dnia 29 marca 2019 roku, 6-8 minuta; zeznania świadka R. P. – protokół rozprawy z dnia 29 marca 2019 roku, 20 minuta, zeznania świadka Z. D. – protokół rozprawy z dnia 9 stycznia 2020 roku, 5-6 minuta; zeznania świadka S. C. (2) – protokół rozprawy z dnia 29 marca 2019 roku, 29 minuta)

Przy przyjęciu do ZK w Ł. powód zadeklarował się w rozmowie z funkcjonariuszem ZK w Ł., że używa wyrobów tytoniowych – potwierdził to przy przyjmowaniu go na oddział nr IV w tym zakładzie karnym, tj. do celi mieszkalnej nr (...).

Powód odbywał karę pozbawienia wolności jako recydywista penitencjarny odbywający karę w zakładzie typu zamkniętego.

W dniu 11 lipca 2018 roku powód zgłosił wychowawcy na oddziale IV (na którym przebywał) – A. J., że nie korzysta z wyrobów tytoniowych i domaga się osadzenia w celi mieszkalnej dla osób niepalących papierosów. Ustalono, że cela dla osób niepalących z wolnym miejscem jest na oddziale II. Tego samego dnia powód został przeniesiony do celi mieszkalnej numer (...) (oddział II), przeznaczonej dla osób nie palących wyrobów tytoniowych. Po kilku minutach pobytu w tej ostatniej celi powód zgłosił wychowawcy, że doszło do jego konfliktu słownego z innym osadzonym w tej celi oraz zażądał przeniesienia go z powrotem do celi mieszkalnej na oddziale IV. Po powrocie na oddział IV powód zgłosił wychowawcy na tym oddziale, że ponownie chce być przyjęty na oddział IV. Wychowawca poinformowała powoda, że nie ma na oddziale IV cel dla osadzonych recydywistów penitencjarnych nie używających wyrobów tytoniowych – powód odpowiedział, że chce wrócić do celi, z której wyszedł, tj. do celi dla osób palących. W późniejszym czasie na oddziale IV powód nie zgłaszał wychowawcom woli przejścia do celi dla osób niepalących.

Wychowawca osadzonych dla oddziale IV nigdy nie mówiła powodowi, że sam ma sobie szukać celi dla osadzonych niepalących.

(zeznania świadka A. J. – protokół rozprawy z dnia 29 marca 2019 roku, od 37 do 46 minuty, wydruk treści notatek służbowych z systemu elektronicznego NOE-NET k. 53-55)

Ustalenia faktyczne oparto w szczególności na treści zeznań świadka A. J. – w ocenie Sądu, brak było w reszcie zebranego w sprawie materiału dowodowego podstaw do kwestionowania wiarygodności zeznań tego świadka, jak również do kwestionowania wiarygodności złożonych przez pozwanego notatek służbowych (w tym wydruków z systemu elektronicznego służby więziennej).

Zeznania świadka T. Ż. (2) o tyle nie są w pełni wiarygodne, iż świadek najpierw nie był pewien, czy przebywał z powodem w jednej celi mieszkalnej w 2018 czy 2019 roku, a następnie twierdził, że przebywał z powodem w jednej celi przez 3 miesiące, tj. „przez prawie całe wakacje” (6 – 7 minuta protokołu) – podczas, gdy faktycznie (co jest w sprawie niesporne) powód przebywał w celi nr 411 jedynie do 26 lipca 2018 roku. T. Ż. zeznał, że słyszał od powoda,

że idzie on do wychowawcy, aby zmienić celę – ale nie był obecny przy takiej rozmowie powoda z wychowawcą, tym samym nie mógł znać treści tych rozmów. Świadek opierał się jedynie na tym, co sam powód powiedział mu o swoich rozmowach z wychowawcą. Dodatkowo wskazać należy, że świadek przyznał, iż był już uprzednio karany za składanie fałszywych zeznań.

Z kolei świadek S. C. (2) składając zeznania w dniu 29 marca 2019 roku twierdził, że w jednej celi (nr 411) znalazł się z powodem „pół roku temu” (w rzeczywistości powód przestał tam przebywać przed końcem lipca 2018 roku, tj. prawie 8 miesięcy przed składaniem zeznań). Oznacza to, że świadek nie pamiętał w pełni dokładnie, w jakich miesiącach przebywał w jednej celi z powodem. Świadek odpowiadając na pytanie o to, dlaczego powód – będąc osobą niepalącą tytoniu – znalazł się w celi nr 411 przeznaczonej dla osób palących papierosy, zeznał, że powód „chciał spokojnej atmosfery na celi” (29 minuta protokołu rozprawy). Świadek wyraził pogląd, że wychowawca umieścił powoda w celi dla palących, ale przyznał, iż jest to jego przypuszczenie, a treści rozmowy powoda z wychowawcą poprzedzającej umieszczenie powoda w celi nr 411 nie zna, nie pamiętał aby na ten temat rozmawiał z powodem (30 minuta protokołu rozprawy). Świadek zeznał, że był obecny przy tym, jak dwukrotnie powód prosił wychowawczynię o to, aby zmienić powodowi celę na celę dla niepalących, ale nie wskazał daty tych rozmów – brak podstaw do przyjęcia, że rozmowy te miały miejsce przed 11 lipca 2018 roku. Co więcej, świadek twierdził, że w pierwszej z rozmów, którą miała się odbyć w obecności wszystkich osadzonych w celi, wychowawczyni miała powiedzieć powodowi, że sam ma sobie szukać celi dla niepalących – te ostatnie zeznania świadka C. nie są wiarygodne, gdyż żaden z innych świadków osadzonych z powodem w jednej celi nie potwierdził, aby wychowawczyni wypowiedziała tego rodzaju słowa.

Świadek Z. D. zeznał, że powód mówił wychowawcy, „przy obiedzie”, że chce zmienić celę, ale nie był pewien, ile razy miała miejsce taka sytuacja ani nie wskazał daty – nie ma podstaw do przyjęcia, że było to przed 11 lipca 2018 roku.

Świadek R. P. potwierdził (19-21 minuta protokołu rozprawy), że powód chodził na rozmowy z wychowawcą (tj. powód wychodził na takie rozmowy z celi nr 411), co oznaczałoby, że świadek nie słyszał treści tych rozmów. Świadek jedynie przytoczył skierowane do niego słowa powoda, że w celi „palącej” ma być tylko „dzień lub dwa” – osobiście świadek nie był jednak obecny przy rozmowie powoda z wychowawcą w ZK w Ł., w której miały by mieć miejsce tego rodzaju uzgodnienia. Świadek przytoczył jedno zdarzenie, kiedy wychowawca był w celi i powód miał prosić o przeniesienie do innej celi (protokół rozprawy 22 minuta), jednakże świadek nie przytoczył dokładnej treści tej rozmowy ani jej daty, brak zatem podstaw do przyjęcia, że rozmowa ta miała miejsce przed 11 lipca 2018 roku.

Nie są wiarygodne zeznania świadka R. P., jakoby powierzchnia mieszkalna miała niecałe 15 metrów kwadratowych powierzchni („czternaście metrów z kawalkiem”) (18 minuta protokołu), skoro z zeznań świadka wynika, że żadnych czynności zmierzających do zmierzenia powierzchni celi świadek nie podejmował. Również świadek S. C. (2) przyznał, że podana przez niego powierzchnia celi (10-11 metrów) ma charakter orientacyjny, gdyż powierzchni celi nie mierzył.

Podkreślić należy, że powód w żaden sposób nie wykazał prawdziwości swoich twierdzeń, sformułowanych dopiero na rozprawie, jakoby celę nr 202 (w której znalazł się na krótko w dniu 11 lipca 2018 roku) opuścił, gdyż został pobity – żaden dowód przeprowadzony w sprawie niniejszej (poza twierdzeniami samego powoda) nie potwierdza, że takie zdarzenie miało wówczas miejsce oraz żeby komukolwiek powód zgłaszał fakt rzekomego jego pobicia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jako bezzasadne podlegało oddaleniu.

Powód w sprawie niniejszej dochodzi zapłaty zadośćuczynienia pieniężnego za niezgodne z prawem wykonywanie wobec niego władzy publicznej w zakresie dotyczącym warunków osadzenia w Zakładzie Karnym w Ł., będącym jednostką organizacyjną Skarbu Państwa.

Powód twierdził, że na skutek nieprawidłowych warunków osadzenia w wyżej wskazanej jednostce doznał naruszenia dóbr osobistych – podnosił, że cela mieszkalna numer (...), w której został osadzony, nie spełniała tzw. norm

metrażowych oraz że mimo deklaracji powoda został on osadzony w jednej celi z osobami używającymi wyrobów tytoniowych (cela nr 411).

Należy wobec tego w dalszej kolejności wskazać, iż zgodnie z treścią art. 417 § 1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. W przypadkach objętych treścią art. 417 § 1 k.c. podstawę prawną przyznania zadośćuczynienia pieniężnego może stanowić art. 445 § 1 k.c. lub art. 448 k.c. Art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 k.c. stanowi o tym, że w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Z kolei zgodnie z treścią art. 448 § 1 k.c., w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny.

W dalszej kolejności wskazać należy na to, że samodzielnej podstawy roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia pieniężnego nie stanowi art. 24 k.c. Art. 24 § 1 zdanie trzecie k.c. odsyła w tym zakresie do wyżej przywołanych przepisów Kodeksu cywilnego dotyczących czynów niedozwolonych – przepis ten stanowi bowiem, iż na zasadach przewidzianych w kodeksie ten, czyjego dobra osobiste zostały naruszone, może żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Oznacza to, że podstawę prawną roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia pieniężnego stanowi art. 448 lub art. 445 k.c. w powiązaniu z jednym z przepisów opisujących jeden z typów czynów niedozwolonych – w przypadku szkód wyrządzonych wykonywaniem władzy publicznej przepisem takim jest art. 417 k.c. Wobec powyższego, brak jest podstaw normatywnych do przyjęcia, że w przypadku roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia pieniężnego rozkład ciężaru dowodu jest inny niż w przypadku innych roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym. Z treści art. 6 k.c. należy zatem wywieść wniosek, zgodnie z którym to na osobie poszkodowanej czynem niedozwolonym skutkującym naruszeniem dóbr osobistych i domagającej się z tego tytułu zadośćuczynienia spoczywa ciężar wykazania wszystkich trzech podstawowych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego, tj. (a) popełnienia czynu niedozwolonego przez pozwanego, (b) powstania szkody niemajątkowej (krzywdy) po stronie pozwanego oraz (c) normalnego związku przyczynowego między zdarzeniem (a) i zdarzeniem (b). Podkreślić bowiem należy, iż wynikające z art. 24 § 1 zdanie pierwsze k.c. domniemanie bezprawności naruszenia dobra osobistego dotyczy wyłącznie roszczeń wyraźnie określonych w tym przepisie, tj. wymienionych w nim roszczeń niepieniężnych, a nie roszczenia o zadośćuczynienie pieniężne, w zakresie którego ustawodawca w sposób wyraźny odsyła do zasad określonych w przepisach dotyczących czynów niedozwolonych.

Wobec powyższego stwierdzić należy, że powód nie wykazał w niniejszej sprawie, aby w stosunku do niego doszło do niezgodnego z prawem wykonywania władzy publicznej. W odniesieniu do funkcjonowania Aresztu Śledczego w Ł. relevantnymi normami prawnymi są przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeksu karny wykonawczy (tekst jedn. Dz.U. poz. 665 z 2017 roku) oraz wydanych na podstawie tejże ustawy rozporządzeń wykonawczych, w szczególności:

- przepisy obowiązującego od dnia 1 stycznia 2017 roku rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U. poz. 2224 z 2017 roku),

- przepisy obowiązującego od dnia 1 stycznia 2017 roku rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. poz. 2231 z 2016 roku).

Należy wobec tego stwierdzić, że zarzuty niezgodnego z prawem wykonywania władzy publicznej podniesione przez powoda w pozwie w stosunku do administracji i funkcjonariuszy Aresztu Śledczego w Ł. nie zostały udowodnione w toku postępowania.

Po pierwsze, powód nie udowodnił tego, aby powierzchnia cel mieszkalnych, w których przebywał, była inna, niż to wynika ze złożonej przez pozwanego notatki służbowej (k. 51) i nie podważył wiarygodności zeznań świadka A. J. – z dowodów tych wynika, że powód w ZK w Ł. nie przebywał w celach mieszkalnych, w których powierzchnia celi przypadającego na jednego osadzonego byłaby mniejsza niż 3 metry kwadratowe, tj. aby została naruszona wobec powoda norma prawna z art. 110 § 2 k.k.w.

Po drugie, powód nie wykazał w sposób wiarygodny tego, że przy przyjmowaniu do ZK w Ł., a następnie na oddział IV tej jednostki, deklarował, że nie pali wyrobów tytoniowych. Brak jest podstaw do kwestionowania wiarygodności zeznań świadka A. J. co do tego, że powód przy przyjmowaniu do ZK w Ł. deklarował palenie wyrobów tytoniowych. Ponownie podkreślić należy, że żaden ze świadków przez powoda zgłaszanych nie był obecny przy rozmowach powoda z funkcjonariuszami ZK w Ł. w momencie przyjmowania powoda do tej jednostki.

Po trzecie, powód nie wykazał, aby przed 11 lipca 2018 roku, a następnie w okresie od 11 do 26 lipca 2018 roku, deklarował wychowawcom na oddziale w ZK w Ł. wolę przeniesienia go na inny oddział, tj. do celi dla osadzonych niepalących tytoniu. Ponownie wskazać należy na to, że żaden ze świadków zgłoszonych przez powoda nie podał nawet przybliżonej daty rozmowy w celi („w porze obiadu”) w trakcie której powód miał prosić wychowawcę o przeniesienie go do innej celi mieszkalnej – nie ma zatem podstaw do przyjęcia, że rozmowa taka miała miejsce przed 11 lipca 2018 roku lub w późniejszym okresie. Dodatkowo wskazać należy, że świadek S. C. (2) zeznał, że cela nr 411 powodowi odpowiadała, gdyż była w niej „spokojna atmosfera”, co zgodne jest z zeznaniami świadka A. J. co do tego, dlaczego po krótkim pobycie w celi nr 202 powód powrócił do celi nr 411 i nadal tam przebywał.

Po czwarte, powód nie wykazał (tj. nie przedstawił żadnych dowodów poza swoimi własnymi twierdzeniami), aby w innych celach niż cela nr 411 w ZK w Ł. przebywał z osadzonymi palącymi tytoń oraz aby zgłaszał ten fakt funkcjonariuszom służby więziennej.

Innymi słowy, brak jest podstaw do kwestionowania wiarygodności wersji zdarzeń podanej przez A. J., co do tego, że dopiero w dniu 11 lipca 2018 roku powód zgłosił wychowawcy wolę przeniesienia go do innej celi niż cela nr 411 i jeszcze tego samego dnia zmienił swoje stanowisko w tej sprawie. Jak wynika z zeznań świadka S. C. (2), powód przez pewien czas przebywał w celi nr 411, gdyż odpowiadała mu, względnie spokojna, atmosfera w tej celi.

Wobec powyższego, brak jest podstaw do przyjęcia, że w stosunku do powoda doszło do niezgodnego z prawem wykonywania władzy publicznej. Ponadto, ustalone w toku postępowania warunki osadzenia powoda nie wskazują na to, aby osadzenie powoda w tych warunkach naruszało jego dobra osobiste, a w szczególności zdrowie i godność, co uzasadniałoby przyznanie powodowi zadośćuczynienia pieniężnego na podstawie art. 445 lub 448 k.c. Powód nie wykazał, aby doznał pogorszenia stanu zdrowia na skutek złych warunków pobytu w AŚ w Ł. – w szczególności, nie zgłosił dowodu z opinii jakiegokolwiek biegłego z zakresu medycyny, który miałby potwierdzić, że doszło do pogorszenia się stanu zdrowia powoda na skutek przebywania w celi z osobami palącymi tytoń. Nie zachodzą także przesłanki do przyjęcia, że warunki osadzenia powoda w pozwanej jednostce naruszały jego godność osobistą, tj. że osadzeniu temu towarzyszyły uciążliwości inne niż immanentnie związane z faktem odbywania kary pozbawienia wolności oraz że uciążliwości te były na tyle trwałe i intensywne, że naruszały godność osobistą powoda.

Wobec powyższego, roszczenie powoda o zapłatę zadośćuczynienia pieniężnego na podstawie art. 417 k.c. w zw. z art. 445 i 448 k.c. jako niezasadne podlegało oddaleniu. Brak było także podstaw do przyznania powodowi zadośćuczynienia na podstawie art. 417² k.c., tj. przepisu odwołującego się do względów słuszności.

Ponadto, na podstawie §4 ust. 2 i 3 w zw. z §14 ust. 1 pkt 26) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1714) należało przyznać pełnomocnikowi z urzędu powoda wynagrodzenie w kwocie 221,40 zł (120 x 1,5 x 1,23), uwzględniające podatek VAT.

ZARZĄDZENIE

1. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron.
2. Po wykonaniu punktu 1 przedstawić do decyzji sędziego referenta w przedmiocie wniosku pozwanego o uzupełnienie wyroku.

Dnia 11 lutego 2020 roku